

Rapport

De coronamaatregelen: draagvlak en gedrag

12 juni 2020

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Datum

juni 2020

Auteurs

Peter Kanne

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

1	Belangrijkste uitkomsten	4
2	Daagvlak voor maatregelen	7
2.1	Steun voor coronamaatregelen stabiel hoog	7
2.2	Werkend vaccin voorwaarde voor versoepeling	8
2.3	Driekwart zou zich laten vaccineren	8
3	Gezondheid en gedrag	10
3.1	4 tot 6 procent besmet (geweest) met coronavirus	10
3.2	Het wordt moeilijker 1,5 meter afstand te houden	11
3.3	Saamhorigheid neemt af, eenzaamheid neemt toe	12
4	Onderzoeksverantwoording	14

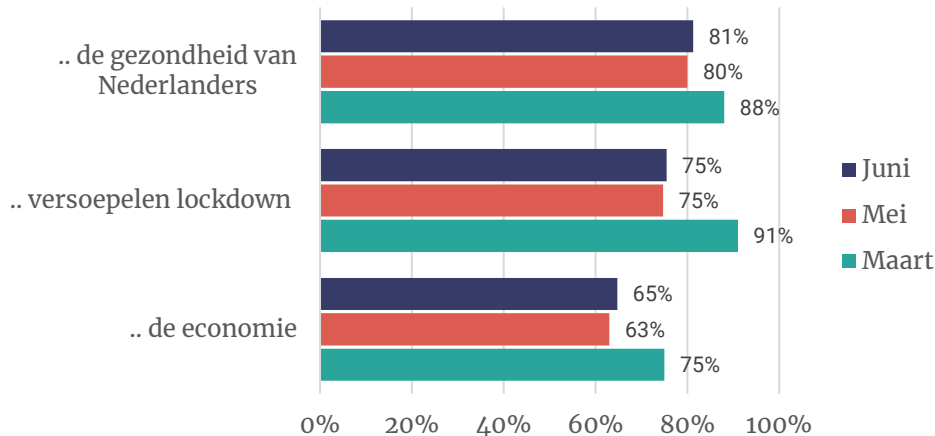
1 Belangrijkste uitkomsten

Steun voor coronamaatregelen stabiel hoog

Nederlanders staan nog steeds achter de coronamaatregelen, zowel de steun voor het versoepelen van de lockdown (nu 75%), de maatregelen m.b.t. de gezondheid (81%) als de economie (65%) is stabiel hoog.

Figuur 1

Staat volledig/grotendeels of achter maatregelen met betrekking tot...

Dat de steun voor de maatregelen hoog is blijkt ook uit de antwoorden op de stelling “De maatregelen met betrekking tot het sociale contact hebben geen zin, het virus verspreidt zich toch wel”: in maart was 23 procent het hiermee eens, dat is nu gedaald naar 11 procent. Men heeft de afgelopen maanden kennelijk gezien dat de maatregelen nodig waren.

Werkend vaccin voorwaarde voor volledige versoepeling

Zes op tien Nederlanders denken dat het *volledig* openstellen van het publieke leven én de economie pas verantwoord is als er een vaccin is dat werkt. (Ruim) een derde zegt dat de 1,5 meter-samenleving eerst gerealiseerd moet zijn (36%) of dat de r – de maat voor besmetting – ruim onder 1 moet zijn (33%).

Driekwart zou zich laten vaccineren; weinig animo onder kiezers SGP, CU, FvD, PVV en PvdD

Bijna driekwart (73%) zegt zich te laten vaccineren als er een vaccin is (waarvan 43% ‘zeker’ wat doorgaans een redelijke indicatie van te verwachten gedrag is), 15 procent zegt waarschijnlijk of zeker niet, 13 procent weet het nog niet.

Van de 65-plussers zegt 59 procent zich ‘zeker’ te laten vaccineren, 15 procent zegt waarschijnlijk of zeker niet, 13 procent weet het nog niet. Degenen die zich niet willen laten zeggen voornamelijk dat ze het eerst nog eens willen aankijken, zeker willen weten dat het werkt. Of ze zeggen: ik behoor niet tot de risicogroep.

Opvallend laag ligt dit percentage (‘zeker’) onder kiezers van SGP (16%), ChristenUnie (28%), FvD (29%), PvdD (30%) en PVV (32%). SGP- en CU-kiezers geven (ook) religieuze redenen; PvdD-kiezers hebben andere principes: ze zijn bang dat ze dan rotzooi binnen krijgen en geloven meer een goede, gezonde levensstijl.

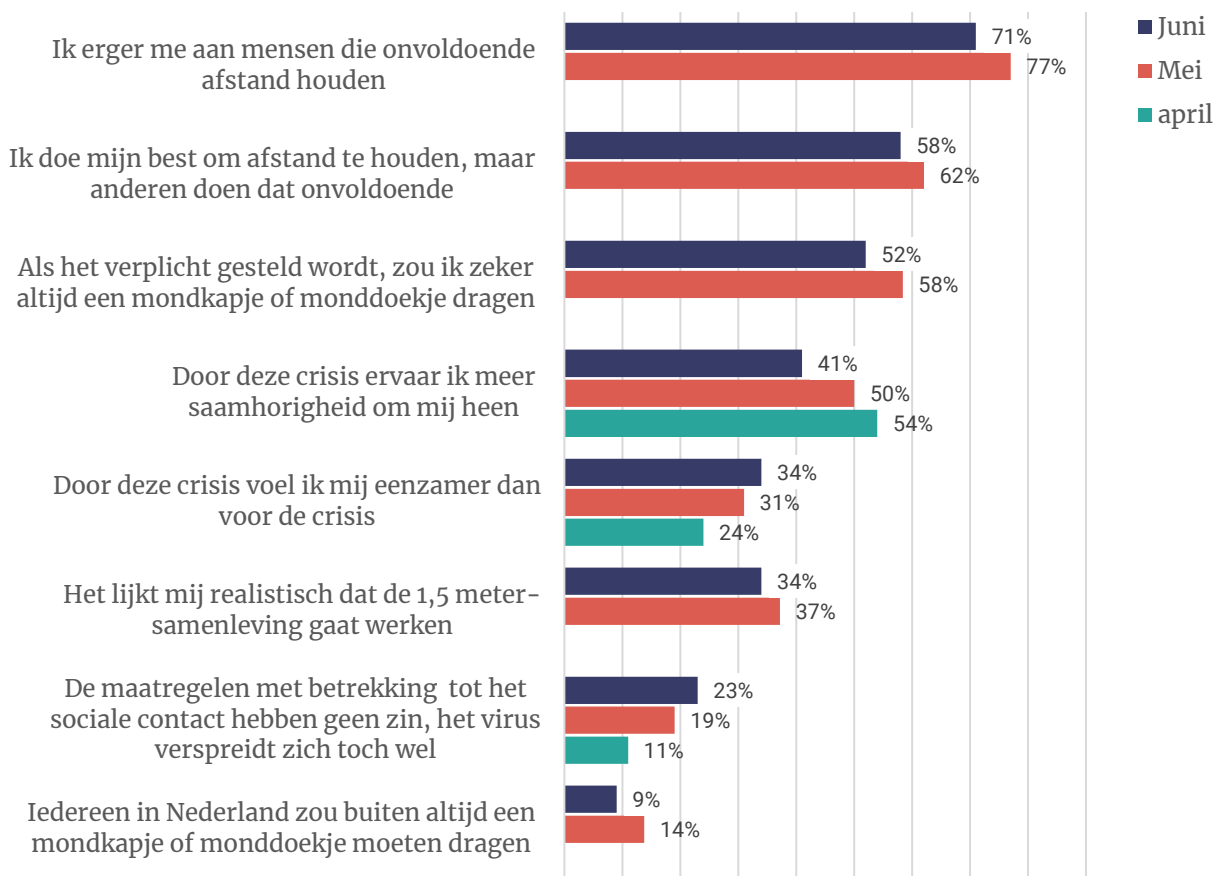

Nog weinig geloof in welslagen 1,5 meter-samenleving

Het geloof in het welslagen in de 1,5 meter samenleving is niet toegenomen. Was een maand geleden 37 procent het eens met de stelling “Het lijkt mij realistisch dat de 1,5 meter-samenleving gaat werken”, nu is dat 34 procent.

Figuur 2

Eens (volledig/grotendeels) met stellingen

Het wordt moeilijker 1,5 meter afstand te houden

Waar eind maart nog 99 procent zei (wel eens) zijn best deed buiten minstens 1,5 meter afstand met anderen te houden, is dat nu nog 92 procent. Van alle Nederlanders zegt 34% nu nog dat het altijd lukt 1,5 meter afstand te houden, een maand geleden was dat nog 40 procent.

Saamhorigheid neemt af, eenzaamheid neemt toe

Een minder positieve ontwikkeling zien we met betrekking tot saamhorigheid en eenzaamheid. Nu ervaart nog 41 procent “meer saamhorigheid om zich heen door deze crisis”, dit was in april nog 54 procent. Tegelijkertijd is het aandeel dat “zich door deze crisis eenzamer voelt dan voor de crisis” gestegen van 24 naar 34 procent.

Mondkapje wordt nog erg weinig gedragen, draagvlak voor verplichting blijven laag

Het dragen van een mondkapje is nog niet toegenomen (was en is 4%).

Het draagvlak voor het dragen van mondkapje of -doekje was al laag, maar is verder afgenomen: in mei vond 14 procent dat “iedereen in Nederland buiten altijd een mondkapje of monddoekje zou moeten dragen”, nu is dat nog 9 procent.

Verantwoording

I&O Research voerde een landelijk representatief onderzoek uit onder 3.152 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Dit onderzoek vond plaats van donderdag 5 tot maandagochtend 8 juni 2020.

De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017. Het grootste deel van de deelnemers is afkomstig uit het I&O Research Panel. Daarnaast zijn ca. 112 deelnemers via Panel Inzicht benaderd om deel te nemen aan dit onderzoek.

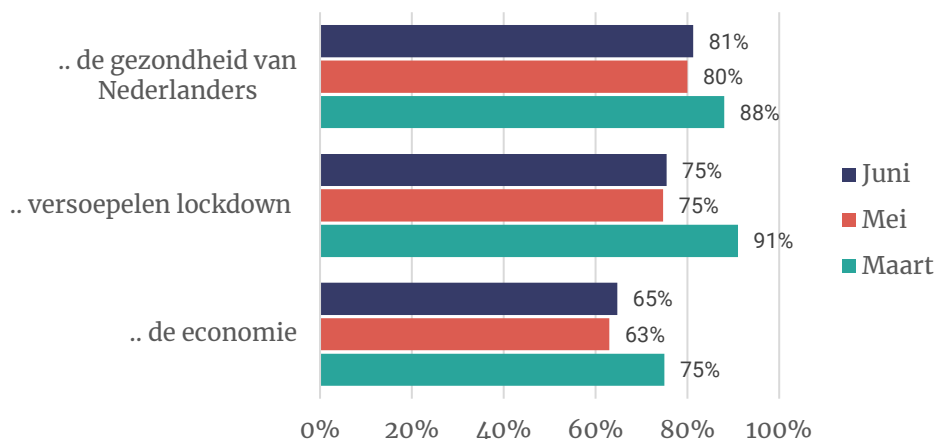
2 Daagvlak voor maatregelen

2.1 Steun voor coronamaatregelen stabiel hoog

Nederlanders staan nog steeds achter de coronamaatregelen, zowel de steun voor het versoepelen van de lockdown¹ (nu 75%), de maatregelen m.b.t. de gezondheid (81%) als de economie (65%) is stabiel hoog.

Figuur 1

Staat volledig/grotendeels of achter maatregelen met betrekking tot...

¹ Letterlijke vraagtekst bij de lockdown:

Sinds kort worden de coronamaatregelen in Nederland versoepeld. Sinds 1 juni zijn de terrassen van horecagelegenheden weer open en ook bioscopen, restaurants, scholen, cafés en culturele instellingen zijn weer open (maximaal 30 personen, bezoekers moeten reserveren). In het openbaar vervoer is het dragen van mondkapjes verplicht. Dit alles onder de voorwaarde dat mensen zich houden aan de hygiënemaatregelen en andere voorwaarden (1,5 meter afstand en/of mondkapjes). In welke mate staat u achter deze aanpak door het kabinet?

2.2 Werkend vaccin voorwaarde voor versoepeling

Zes op tien Nederlanders denken dat het *volledig* openstellen van het publieke leven én de economie pas verantwoord zijn als er een vaccin is dat werkt. (Ruim) een derde zegt dat de 1,5 meter-samenleving eerst gerealiseerd moet zijn (36%) of dat de r – de maat voor besmetting – ruim onder 1 moet zijn (33%).

Tabel 1.

Onder welke voorwaarden denkt u dat het volledig open stellen van het publieke leven én economie verantwoord is?

Als er een werkend vaccin tegen corona is	60%
Als de 1,5-meter samenleving te realiseren is	36%
Als de r (maat voor besmetting) ruim onder 1 is (gemiddeld besmet 1 patiënt dan minder dan 1 andere)	33%
Als er ruim voldoende capaciteit is op de intensive cares	27%
Als de groepsimmunitet is bereikt (als minstens 60% corona heeft gehad)	20%
Als iedereen mondkapjes draagt	8%
Andere voorwaarde	6%
Geen voorwaarden	5%
Dat is sowieso niet verantwoord	2%
Weet ik niet	3%

2.3 Driekwart zou zich laten vaccineren

Bijna driekwart (73%) zegt zich te laten vaccineren als er een vaccin is (waarvan 43% ‘zeker’ wat doorgaans een redelijke indicatie van te verwachten gedrag is).

Van de 65-plussers zegt 59 procent zich ‘zeker’ te laten vaccineren, 15 procent zegt waarschijnlijk of zeker niet, 13 procent weet het nog niet. Degenen die zich niet willen laten zeggen voornamelijk dat ze het eerst nog eens willen aankijken, zeker willen weten dat het werkt. Of ze zeggen: ik behoor niet tot de risicogroep.

Vooraf weinig animo onder kiezers SGP, ChristenUnie, FvD, PVV en PvdD

Opvallend laag ligt dit percentage (‘zeker’) onder kiezers van SGP (16%), ChristenUnie (28%), FvD (29%), PvdD (30%) en PVV (32%).

SGP- en CU-kiezers geven (ook) religieuze redenen; PvdD-kiezers hebben andere principes: ze zijn bang dat ze dan rotzooi binnen krijgen en geloven meer een goede, gezonde levensstijl.

SGP-kiezers:

- Ik ben van huis uit nog nooit ergens voor gevaccineerd.
- Ik vertrouw er op dat God voor ons zorgt.
- De huidige vaccins zijn bewezen schadelijk en op z'n best ineffectief. Een nieuw nutteloos, duur vaccin toevoegen lijkt me niet zinvol. Het lijkt me nuttiger als we realistischer omgaan met de mogelijkheid ziek te worden en een gezonde leefstijl te hanteren.

CU-kiezers:

- Ik vind het een naar idee dat voor het vaccin mogelijk een feetus is gebruikt van een abortus. Verder geloof ik in God en ik ken 1 vaccin en dat is Jezus!
- Ik ben geen risicogroep en als ik dood zou gaan aan corona is dat geen groot verlies voor NL

PvdD-kiezers:

- Enge stoffen in je lichaam en ik doe ook niet mee aan de griepprik.
- Geen vertrouwen in farmaceutische Industrie... vaccin nog niet voldoende getest !! Onveilig en mogelijk gevaarlijk
- Het is nog onbekend wat de samenstelling van het vaccin is, evenmin is er iets bekend over de bijwerkingen, laat staan de gevolgen op langere termijn. Daarbij is het nog niet zeker of men dan niet opnieuw besmet zal raken.
- Ik geloof meer in een goed immuunsysteem door gezond te leven

PVV:

- Heeft geen zin. 1) Risico is groter. als krijgen op de natuurlijke manier. 2) Moet Bill Gates nog rijker worden (denkt dat ie God is!!).

FvD-kiezers:

- Het werkt niet en kan je gezondheid schaden en de mensen hebben al een gedeeltelijk immuniteit opgebouwd met de vorige corona virussen bovendien is de volgende virus weer anders
- Ik behoor nu al om diverse redenen tot de risicogroep; hoe lang moet je medisch doorgaan om levens te rekken. Daarnaast wordt je als chronisch zieke zwaar gestraft in Nederland, en heeft de overheid het liefst dat deze burgers creperen.

3 Gezondheid en gedrag

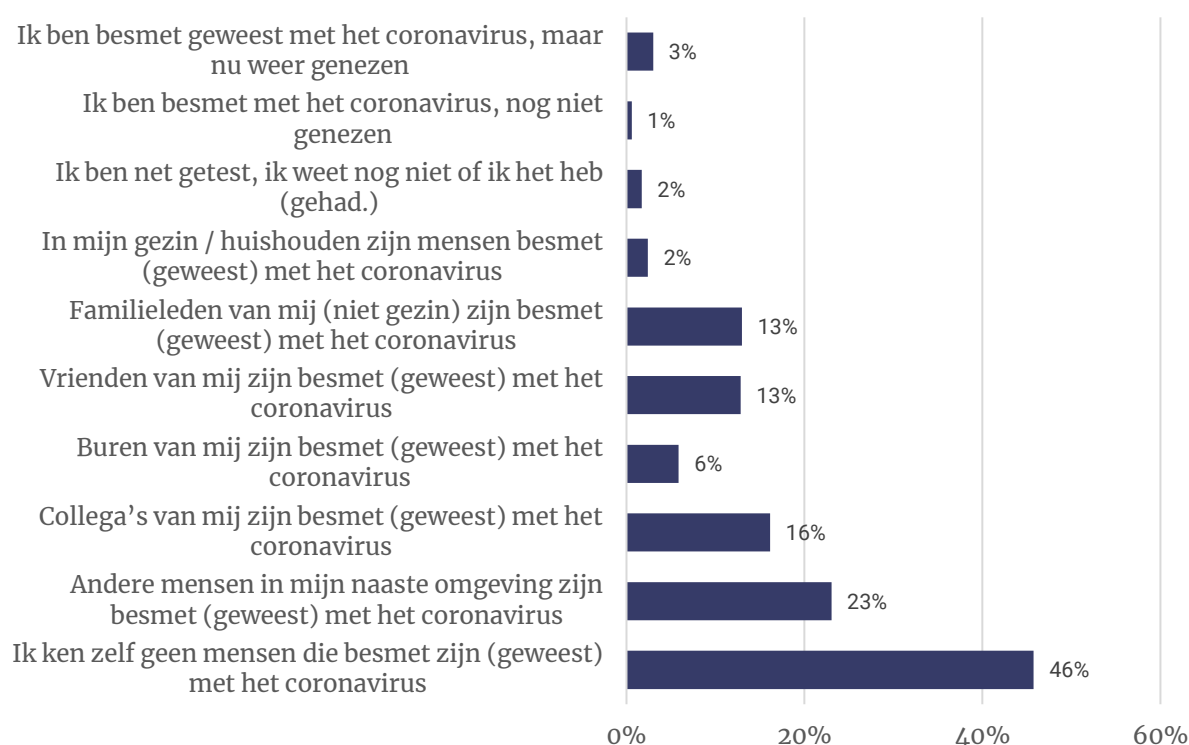
3.1 4 tot 6 procent besmet (geweest) met coronavirus

Van alle Nederlanders zei in maart 1,5 procent besmet te zijn (geweest)², in mei was dat 4 procent en dat is het nu nog steeds. Het zou dan om en nabij 650 duizend³ mensen gaan. Nog eens 2 procent heeft zich laten testen en weet het nog niet.

Iets meer dan de helft (54%) zegt iemand te kennen die het coronavirus gehad hebben, dat was een maand geleden 51 procent. (Figuur 5).

Figuur 2

Bent u zelf besmet (geweest) met het coronavirus of kent u mensen die besmet zijn of waren? Welke van onderstaande situaties gelden voor u?

² <https://www.ioresearch.nl/actueel/nederlanders-houden-zich-aan-corona-regels-vooral-jongeren-eenzaam/>

³ Rekening houdend met onnauwkeurigheidsmarge (0,8%): tussen 3,1 en 4,7 procent, ofwel tussen 500.000 en 800.000 mensen.

3.2 Het wordt moeilijker 1,5 meter afstand te houden

Waar eind maart nog 99 procent zei (wel eens) zijn best deed buiten minstens 1,5 meter afstand met anderen te houden, is dat nu nog 92 procent. (Tabel 2)

Van alle Nederlanders zegt 34% nu nog dat het altijd lukt 1,5 meter afstand te houden, een maand geleden was dat nog 40 procent (Tabel 3).

Voor de andere gedragingen (handen wassen, in de elleboog niezen) zien we geen verval. Het dragen van een mondkapje is nog niet toegenomen (was en is 4%).

Tabel 2

Welke van deze gedragingen verricht u zelf (wel eens)?

Juni: Welke van onderstaande gedragingen verricht u zelf sinds 1 juni (wel eens)?

	begin maart	eind maart	mei	juni
Buiten minstens 1,5 meter afstand houden tussen uzelf en anderen	48%	99%	95%	92%
Handen minimaal 20 seconden wassen na thuiskomst	28%	88%	76%	74%
In uw elleboog of in een papieren zakdoek niezen en/of hoesten	74%	93%	83%	82%
Een mondkapje dragen als u naar buiten gaat	*	*	4%	4%
Een mondkapje dragen in het openbaar vervoer	*	*	*	11%

Tabel 3

Wilt u per gedraging aangeven in hoeverre u dit doet?

		ik doe dit altijd, houd dit goed vol	ik doe mijn best maar het lukt niet altijd	dit lukt/gebeurt vaker niet dan wel	dit doe ik niet
Buiten minstens 1,5 meter afstand houden tussen uzelf en anderen	Juni	32%	58%	2%	8%
	Mei	40%	54%	1%	5%
Handen minimaal 20 seconden wassen na thuiskomst	Juni	45%	27%	2%	26%
	Mei	44%	29%	3%	24%
In uw elleboog of in een papieren zakdoek niezen en/of hoesten	Juni	62%	19%	1%	18%
	Mei	60%	21%	2%	17%
Een mondkapje dragen als u naar buiten gaat	Juni	1%	2%	1%	96%
	Mei	2%	1%	1%	96%

3.3 Saamhorigheid neemt af, eenzaamheid neemt toe

Eerder zagen we al dat de steun voor de maatregelen onveranderd hoog is. Dat blijkt ook uit de meningen over de stelling “De maatregelen met betrekking tot het sociale contact hebben geen zin, het virus verspreidt zich toch wel”: het aandeel dat het hier in maart mee eens was was al laag (23%), nu is dat gedaald naar 11 procent. Men heeft de afgelopen maanden kennelijk gezien dat de maatregelen nodig waren.

Een minder positieve ontwikkeling zien we met betrekking tot saamhorigheid en eenzaamheid. Nu ervaart nog 41 procent “meer saamhorigheid om zich heen door deze crisis”, dit was in april nog 54 procent. Tegelijkertijd is het aandeel dat “zich door deze crisis eenzamer voelt dan voor de crisis” gestegen van 24 naar 34 procent.

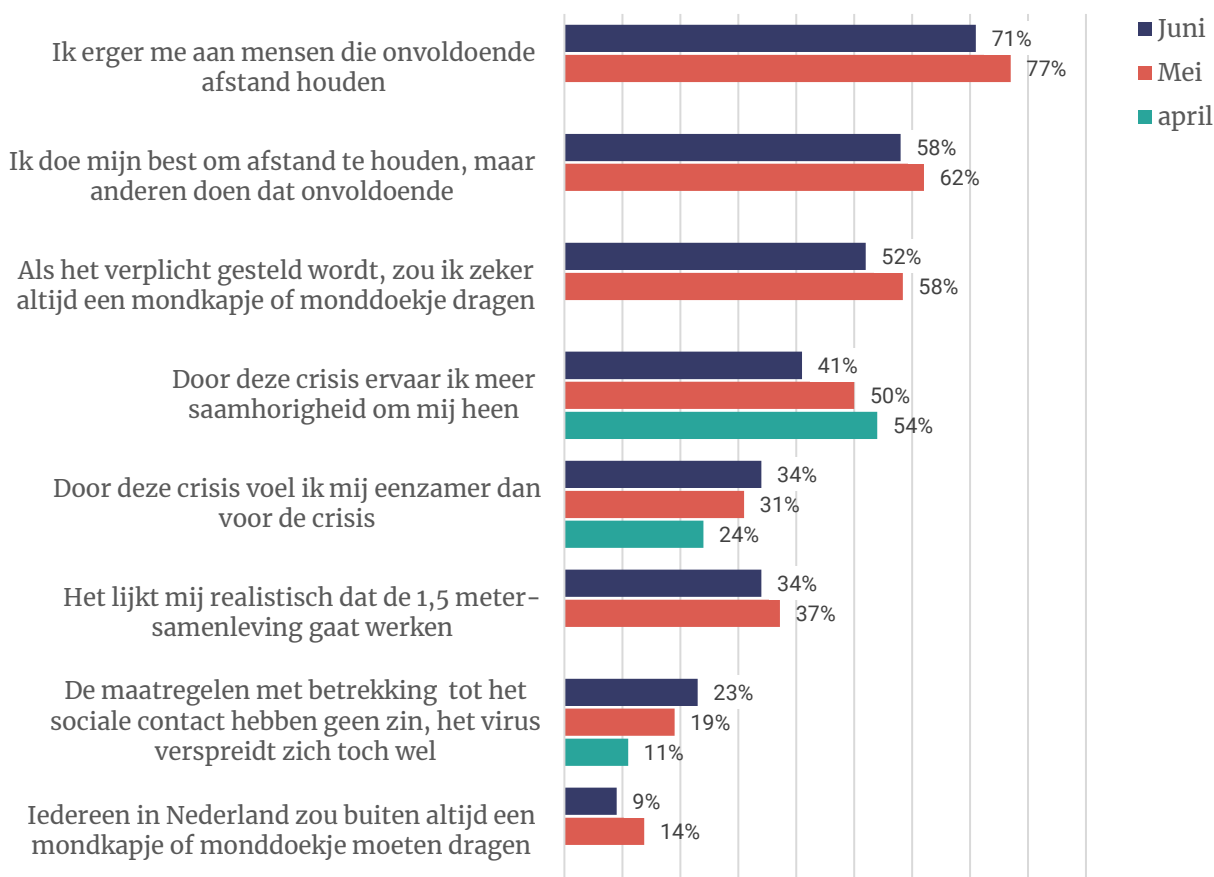
Nog steeds weinig geloof in welslagen 1,5 meter-samenleving

Het geloof in het welslagen in de 1,5 meter samenleving is niet toegenomen. Was een maand geleden het 37 procent het eens met de stelling “Het lijkt mij realistisch dat de 1,5 meter-samenleving gaat werken”, nu is dat nog 34 procent.

Het draagvlak voor het dragen van mondkapje of monddoekje was al laag, maar is verder afgenomen: in mei vond 14 procent dat “iedereen in Nederland buiten altijd een mondkapje of monddoekje zou moeten dragen”, nu is dat nog 9 procent.

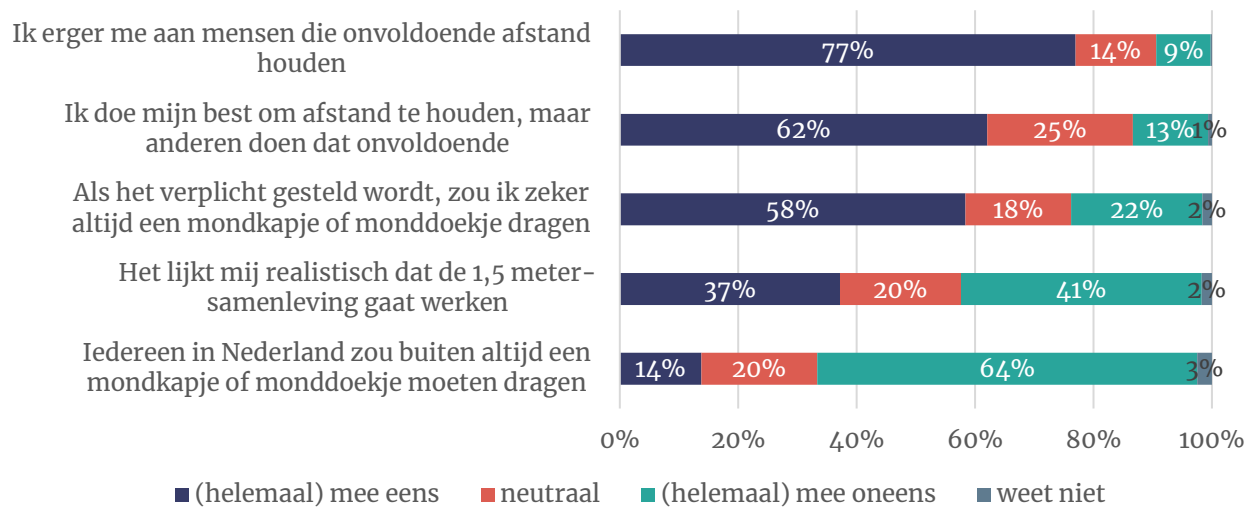
Figuur 4

Eens (volledig/grotendeels) met stellingen

Figuur 10

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

4 Onderzoeksverantwoording

I&O Research voerde dit landelijk representatief onderzoek uit onder 3.152 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Dit onderzoek vond plaats van donderdag 5 tot maandagochtend 8 juni 2020.

De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017. Het grootste deel van de deelnemers is afkomstig uit het I&O Research Panel. Daarnaast zijn ca. 112 deelnemers via Panel Inzicht benaderd om deel te nemen aan dit onderzoek.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent.

Bij een steekproef van $n=3.152$ en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 1,8 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2019). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362-gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KvK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl